

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/18/2022
Identifikačné číslo spisu:	1516202302
Dátum vydania rozhodnutia:	12.03.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1516202302.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Poľnohospodárska Pôda s. r. o., Bratislava-mestská časť Nové Mesto, Sibírska 55, IČO: 44 138 369, zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária SOLICITOR SK, s. r. o, Bratislava, Ďatelinová 10, IČO: 36 867 683 proti žalovanému F. Q., narodenému XX. P. XXXX, C.I., B. XXX/X, zastúpenému spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Vlasta Suchanová s. r. o., Nové Zámky, Podzámska 32, IČO: 53 344 294, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 12C/129/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 7Co/17/2020 z 28. januára 2021 v spojení s opravným uznesením sp. zn. 7Co/17/2020 z 25. novembra 2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Nitre (ďalej „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom sp. zn. 7Co/17/2020 z 28. januára 2021 potvrdil rozsudok Okresného súdu Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“) č. k. 12C/129/2016-253 z 9. októbra 2019, ktorým žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti zamietol; žalovanému priznal proti žalobkyni nárok náhradu trov odvolacieho konania. Opravným uznesením sp. zn. 7Co/17/2020 z 25. novembra 2021 odvolací súd opravil záhlavie napadnutého rozsudku.

2. Súd prvej inštancie v odôvodnení uviedol, že žalobca sa v spore domáhal určenia, že bol výlučným vlastníkom nehnuteľností nachádzajúcich sa v k. ú. C., G. C., okres M., zapísaných Okresným úradom Nitra, katastrálny odbor na liste vlastníctva (ďalej len „LV“) č. XXXX, parcely registra "C" parcelného č. XXXX - orná pôda o výmere 455 m2 ku dňu jeho vyvlastnenia na základe rozhodnutia o vyvlastnení Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky, č. OU-NR-OVBP2-2016/032185-53 z 18. augusta 2016 v spojení s rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy, č. 24929/2016/B624-SV/64203/To z 10. októbra 2016, čo odôvodnil tým, že došlo k vyvlastneniu sporných nehnuteľností a náhrada za vyvlastnené pozemky má mu byť vyplatená.

2.1. Právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 137, § 228 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), § 46 ods. 1, § 123, § 129 ods. 1, § 130 ods. 1, § 132 ods. 1, § 133 ods. 1 a 2, Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov), § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií a o doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 175/1999 Z. z.“). Po zrekapitulovaní zisteného skutkového stavu konštatoval, že žalobca na požadovanom určení nemá naliehavý právny záujem, pretože aj keby bol žalobca v konaní úspešný, neprinieslo by to žiadnu zmenu v právnom stave ohľadne predmetnej nehnuteľnosti, či sporných strán. Daný stav nie je možné zmeniť podanou žalobou na určenie vlastníctva bez toho, aby nebol stranou sporu takéhoto konania subjekt, ktorý ako vlastník nehnuteľnosti je zapísaný v katastri nehnuteľností. Žalovaný previedol kúpnu zmluvou z 29. júna 2015 nehnuteľnosť spoločnosti MH Invest s. r. o., bola mu vyplatená kúpna cena. Spoločnosť MH Invest s. r. o. previedla nehnuteľnosť spoločnosti MH Invest II s. r. o., následne bola nehnuteľnosť vyvlastnená rozhodnutím Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky, č. OU- NR-OVBP2-2016/032185-53 z 18. augusta 2016 v spojení s rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy, č. 24929/2016/B624-SV/64203/To z 10. októbra 2016. Ako vlastník nehnuteľnosti je v katastri evidovaná spoločnosť MH Invest, s. r. o. Podľa názoru súdu prvej inštancie neprihliadnutie katastrálneho úradu v konaní o povolenie vkladu vlastníckeho práva z kúpnej zmluvy do katastra nehnuteľností na existenciu inštitútu zákonného predkupného práva štátu, ktoré obmedzuje zmluvnú voľnosť povinného subjektu, je v rozpore s účelom a cieľmi zákona č. 175/1999 Z. z. a to i vtedy, ak predkupné právo štátu vzniklo ex lege až po uzavretí kúpnej zmluvy, ktorá je predmetom konania o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Ani úspech žalobcu v správnych konaniach by nepriniesol zmenu v právnom stave ohľadne predmetnej nehnuteľnosti, keďže vzhľadom na vyvlastnenie by už nebolo možné žalobcu zapísať ako vlastníka nehnuteľnosti a nezmenilo by to názor súdu, že žalobca nemá na podanej žalobe naliehavý právny záujem, neodstránil by sa tým ani nedostatok pasívnej vecnej legitímácie na strane žalovaného. K pasívnej vecnej legitímácii súd prvej inštancie podotkol, že žalovaný nie je evidovaný v katastri nehnuteľností ako vlastník nehnuteľnosti, preto žalobu ako nedôvodnú zamietol. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v súlade s § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Odvolací súd preskúmaním napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie dospel k záveru, že i napriek právnomu názoru odvolacieho súdu spočívajúceho v tom, že žalobca má naliehavý právny záujem na požadovanom určení, považoval napadnuté rozhodnutie za vecne správne. Odvolací súd zhodne s názorom súdu prvej inštancie bol toho názoru, že zmluvná voľnosť žalovaného ako vlastníka spornej nehnuteľnosti, ku ktorej sa viaže zákonné predkupné právo štátu bola obmedzená priamo zo zákona a žalovaný ako vlastník predmetnej nehnuteľnosti bol povinný v prípade jej zamýšľaného predaja túto prednostne ponúknuť na kúpu štátu. Predkupné právo štátu bolo teda prekážkou, pre ktorú nemožno zapísať vlastnícke právo žalobcu na základe zmluvy s pôvodným vlastníkom (žalovaným). V čase uzavretia kúpnej zmluvy nebola zmluvná voľnosť účastníkov zmluvného vzťahu obmedzená, tzn., že neexistovala skutočnosť, ktorá by bránila realizácii predmetu zmluvy. Táto nastala dodatočne, až po uzatvorení zmluvy, ale pred rozhodnutím správneho orgánu o vklade, na ktorú bol správny orgán povinný prihliadnuť. Určeniu vlastníckeho práva tak, ako sa ho žalobca po zmene žaloby domáhal, teda bráni dodatočná nemožnosť plnenia. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6Sžrk/3/2018, 6Sžrk/4/2018, 3Sžrk/5/2017 a 10Sžrk/8/2017, ktoré kasačnú sťažnosť zamietli s odôvodnením, že vzhľadom na právnu podstatu predkupného práva a účel sledovaný zákonom č. 175/1999 Z. z., ktorým je zjednodušenie usporiadania vlastníckych vzťahov potrebných na prípravu stavieb, ktoré sú významnou investíciou z hľadiska celého hospodárstva Slovenskej republiky, je zmluvná voľnosť vlastníka pozemku, ku ktorému sa viaže predkupné právo štátu obmedzená priamo zo zákona. Táto skutočnosť nespôsobuje neplatnosť zmluvy, ale dodatočnú nemožnosť plnenia záväzku. Neprihliadnutie okresného úradu v konaní o povolenie vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností na existenciu predkupného práva štátu podľa § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z., obmedzujúceho zmluvnú voľnosť povinného z tohto predkupného práva pri zamýšľanom prevode dotknutej nehnuteľnosti, ako aj na skutočnosť, ktorá má vplyv na povolenie

vkładu, je v rozpore s účelom a cieľmi zákona č. 175/1999 Z.z. a porušením § 31 ods. 1 zákona č. 162/2005 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Katastrálny zákon“). Uvedené platí aj vtedy, ak predkupné právo štátu vzniklo až po uzavretí kúpnej zmluvy, ktorá je predmetom konania o povolení vkładu, keď okresný úrad je povinný skúmať, či po uzavretí zmluvy do rozhodnutia o povolení vkładu nenastali skutkové a právne zmeny, ktoré bránili vkładu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. So závermi uvedenými v citovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu sa odvolací súd stotožnil. Na základe uvedeného sa plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve z 29. júna 2015 stalo po vzniku záväzku nemožným a povinnosť žalovaného plniť tak zanikla (§ 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Na základe uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že žalobkyňa by nemohla byť vlastníkom ani ku dňu vyvlastnenia sporného pozemku, preto napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil v súlade s § 387 ods. 1 CSP, vrátane výroku o trovách konania. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 396 ods. 1 v spojení s § 262 a § 255 CSP.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej len „dovolateľka“), ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovení podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) a písm. c) (správne písm. a) CSP posúdením podľa obsahu v súlade s § 124 CSP v spojení s čl. 11 Základných princípov CSP. Namietala porušenie jej procesných práv spočívajúce v nedostatočnom odôvodnení, najmä v nevysporiadaní sa s jej argumentáciou, že výsledok konania vedeného na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 11S/259/2016 o správnej žalobe, ktorou napadla rozhodnutie o vyvlastnení, môže mať vplyv i na toto konanie, nakoľko môže dôjsť k zrušeniu rozhodnutia o vyvlastnení. V tejto súvislosti odvolací súd len skonštatoval, že prebiehajúce správne konania nemajú vplyv na rozhodnutie v tejto veci, s čím sa žalobkyňa nestotožnila. Tvrdila, že v prípade vyhovenia žalobe o preskúmanie zákonnosti vyvlastnenia by došlo k jeho zrušeniu a bolo by možné určiť, že žalobkyňa je vlastníčkou pozemku. Podľa názoru dovolateľky by mal súd prihliadať nielen na konanie o správnej žalobe, ale aj na absolútnu neplatnosť kúpnej zmluvy uzavretej medzi spoločnosťou MH Invest, s.r.o. a MH Invest II, s.r.o., ktorej účelom bolo len obídenie splnenia zákonnej podmienky podľa § 2 ods. 1 písm. d) zákona č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb. K uplatnenému dovolaciemu dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) a písm. a) CSP, poukázala na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/184/2005, 1Sžr/15/2012, a tvrdila, že odvolací súd sa odklonil od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, keď stotožnil vecno-právne a obligačno-právne účinky kúpnej zmluvy. To, že nedošlo k povoleniu vkładu znamená, že nenastali vecno-právne účinky. Uvedené skutočnosti však nebránili súdu skúmať, či nastali obligačno-právne účinky zmluvy, t. j. či zmluva bola platná. Podľa názoru dovolateľky neexistoval žiaden hmotnoprávny dôvod neplatnosti zmluvy. V súvislosti s namietaným odklonom pri posudzovaní právnej otázky následkov spojených s predkupným právom poukázala na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/239/2012, 1Obdo/11/2011, 4Cdo/56/2009 a uviedla, že odvolací súd sa odchýlil od ustálenej praxe, podľa ktorej následkom vecného predkupného práva nie je neplatnosť právneho úkonu, ani dodatočná nemožnosť plnenia, a osoba oprávnená z predkupného práva sa môže domáhať od nadobúdateľa, aby mu vec ponúkol na predaj, alebo jej zostane predkupné právo zachované. Dovolateľka zdôraznila, že obligačná zmluva zakladajúca právny vzťah medzi prevádzajúcim a nadobúdateľom je platná po jej podpísaní účastníkmi. Účinnosť zmluvy nastáva súčasne so vznikom platnej zmluvy. Rozhodnutie správy katastra o povolení vkładu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nie je rozhodnutím, s ktorým by zákon spájal vznik účinnosti zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci (sp. zn. 2Cdo/184/2005). Za právnu otázku, ktorá dosiaľ nebola dovolacím súdom vyriešená, dovolateľka označila „posúdenie následkov spojených s prípadným porušením predkupného práva, a to dodatočnej nemožnosti plnenia v dôsledku vzniku predkupného práva štátu“. Argumentovala tým, že zákon č. 175/1999 Z. z. vymedzuje len okamih vzniku predkupného práva. Predkupné právo podľa tohto zákona má charakter vecného predkupného práva, t. j. pôsobí voči každému ďalšiemu právnenému nástupcovi. Zákon č. 175/1999 Z. z. následky spojené s prípadným porušením predkupného práva neupravuje, preto sa subsidiárne použijú ustanovenia § 575 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Za podstatnú považovala dovolateľka skutočnosť, že predkupné právo štátu zostáva zachované aj voči nadobúdateľovi, nemohlo preto dôjsť ani k dodatočnej nemožnosti plnenia dohodnutého v zmluve následkom predkupného práva. Dovolateľka podotkla, že ak z kogentnej úpravy § 603 Občianskeho zákonníka vyplýva, že predkupné právo zostáva zachované voči nadobúdateľovi, nemôže ísť o takúto

zakázanosť pôvodného predmetu záväzku. Ide predovšetkým o predmet záväzku, preto subjekt záväzku nie je podstatný. Podstatnou skutočnosťou je, že predkupné právo v čase podpisu zmluvy medzi sporovými stranami dňa 17. júna 2015 ešte neexistovalo. Zároveň zdôraznila, že principiálnou podmienkou dodatočnej nemožnosti plnenia je jej trvalý charakter (§ 575 ods. 2 Občianskeho zákonníka in fine) a neprichádza do úvahy zánik záväzku z dôvodu prechodnej nemožnosti plnenia a jeho následná obnova po odpadnutí solučnej prekážky. Z § 3 ods. 7 zákona č. 175/1999 z. z. vyplýva dočasnosť predkupného práva štátu. Dodatočná nemožnosť plnenia je podľa žalobkyne pri predkupnom práve vylúčená. Z uvedeného vyplýva, že porušenie (vecného) predkupného práva štátu podľa zákona č. 175/1999 Z. z. nespôsobuje dodatočnú nemožnosť plnenia. Následkom nesprávneho právneho posúdenia tejto otázky odvolacím súdom žalobkyňa nemala možnosť preukázať, že pozemok nadobudla na základe platnej kúpnej zmluvy. Dodatočnú nemožnosť plnenia v dôsledku vzniku predkupného práva štátu dosiaľ dovolací súd neriešil, riešil len dôsledky prípadného porušenia (vecného) predkupného práva (akým je i predkupné právo štátu), ktorým je možnosť osoby oprávnenej z predkupného práva domáhať sa od nadobúdateľa, aby jej vec ponúkol na predaj, alebo jej zostane predkupné právo zachované (§ 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Navrhla zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu; uplatnila si náhradu trov dovolacieho konania. Zároveň predložila návrh na odklad právoplatnosti napadnutého rozhodnutia do právoplatnosti rozhodnutia o dovolaní.

5. Žalovaný sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

6. Podľa § 444 ods. 2 CSP ak nejde o rozhodnutie, ktoré ukladá povinnosť plniť, dovolací súd môže na návrh odložiť jeho právoplatnosť, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa; ustanovenie § 230 tým nie je dotknuté.

7. Najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia podľa § 444 ods. 2 CSP a v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

8. Najvyšší súd ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

9. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

10. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

11. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním.

12. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto

v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

14. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

15. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

16. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

17. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

18. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 420 písm. f) CSP dovolateľka namietala nedostatočné vysporiadanie sa s uplatnenou argumentáciou spočívajúcou v tvrdení, že konanie o správnej žalobe vedené na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 11S/259/2016, môže mať význam pre konanie v tejto veci. Podľa dovolateľky mali sudy prihliadať nielen na uvedené konanie, ktoré nebolo v čase ich rozhodovania skončené, ale aj na absolútnu neplatnosť právneho úkonu.

18.1. Z odôvodnení uvedených súdov nižších inšancií, ktoré tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09) je nepochybné, že dôvodom zamietnutia žaloby bol nedostatok pasívnej vecnej legitímácie žalovaného. Odvolací súd zhodne s názorom súdu prvej inšancie zdôraznil, že zmluvná voľnosť žalovaného ako vlastníka spornej nehnuteľnosti, ku ktorej sa viazalo predkupné právo štátu (§ 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z.) bola obmedzená priamo zo zákona a žalovaný ako vlastník predmetnej nehnuteľnosti bol povinný v prípade jej zamýšľaného predaja túto prednostne ponúknuť na kúpu štátu. Predkupné právo štátu bolo prekážkou, pre ktorú nemožno zapísať

vlastnícke právo žalobcu na základe zmluvy s pôvodným vlastníkom (žalovaným). Z konania vyplynulo, že uznesením č. 401/2015 vláda Slovenskej republiky dňa 8. júla 2015 schválila návrh na vydanie osvedčenia o významnej investícii na realizáciu stavby s názvom „Výbudovanie strategického parku“, pričom realizácia sa týkala aj spornej nehnuteľnosti. Na základe uvedeného dňom 8. júla 2015 vzniklo priamo zo zákona podľa § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 z. z. predkupné právo štátu. V čase uzavretia kúpnej zmluvy z 29. júna 2015 nebola zmluvná voľnosť účastníkov zmluvného vzťahu obmedzená, to znamená, že neexistovala skutočnosť, ktorá by bránila realizácii predmetu zmluvy. Táto nastala dodatočne, až po uzatvorení zmluvy, ale pred rozhodnutím právneho orgánu o vklade, v konaní vedenom na Okresnom úrade Nitra, katastrálny odbor pod č. V 5243/2015, na ktorú skutočnosť bol povinný správny orgán prihladať, čo je v rozpore s účelom a cieľmi zákona č. 175/1999 Z. z. a porušením § 31 ods. 1 Katastrálneho zákona. Vznik predkupného práva štátu predstavuje trvalú prekážku, keďže v danej veci došlo k uplatneniu a k výkonu toho predkupného práva. Určeniu vlastníckeho práva teda bráni dodatočná nemožnosť plnenia a žalobkyňa by nemohla byť vlastníkom ani ku dňu vyvlastnenia sporného pozemku. V kontexte uvedeného súd prvej inštancie zároveň podotkol, že žalovanému bola vyplatená kúpna cena za predaj nehnuteľností a úschova náhrady za vyvlastnenie sa týka vzťahu medzi spoločnosťami MH Invest s. r. o. a MH Invest II s. r. o.; žalobkyňa by ani v prípade vyhovenia žaloby nevznikol nárok na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie. Súd prvej inštancie poukázal na konanie vedené na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 8Co/297/2018, v ktorom odvolací súd okrem iného konštatoval, že žalobkyňou tvrdené vlastnícke právo v správnom konaní nebolo akceptované, pretože o náhrade za vyvlastnenie bolo rozhodnuté tak, že patrí vlastníkovi pozemku MH Invest II s. r. o, Bratislava, ktorý ju mal previesť na účet spoločnosti MH Invest s. r. o. Bratislava. Zároveň súd prvej inštancie zdôraznil, že žaloba na plnenie má prednosť pred žalobou o určenie; žalobkyňa nesleduje zosúladenie zhody zápisu vo verejnom registri so skutočným právnym stavom (zápis jej vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností), ale jej ide len o vyplatenie náhrady za vyvlastnený pozemok, teda o plnenie, ktorého sa môže domáhať žalobou na plnenie, v ktorom konaní by sa otázka vlastníckeho práva posudzovala ako otázka predbežná; žalobný nárok na plnenie by konzumoval aj určovací žalobný nárok, prípadne sa môže domáhať určenia, komu patrí tvrdená náhrada za vyvlastnenie. Ani úspech žalobkyne v správnych konaniach by nepriniesol zmenu v právnom stave ohľadne predmetnej nehnuteľnosti, keďže s prihladením na vyvlastnenie by už nebolo možné žalobkyňu zapísať ako vlastníka nehnuteľnosti a neodstránil by sa tým nedostatok pasívnej vecnej legitímácie na žalovaného, ktorý nie je evidovaný ako vlastník spornej nehnuteľnosti v katastri nehnuteľností (bod 12 až 14 odôvodnenia odvolacieho súdu, bod 8 odôvodnenia súdu prvej inštancie).

18.2. K namietaného nedostatočného odôvodneniu napádaného rozhodnutia resp. nevysporiadaniu sa podľa dovolateľky s podstatnou námietkou týkajúcou sa správneho konania dovolací súd uvádza, že odôvodnenie uvedené najmä v bodoch 12 až 114 v spojení s odôvodnením uvedeným súdom prvej inštancie v celom jeho kontexte najmä bod 8. spĺňa náležitosti odôvodnenia vyplývajúce z § 220 ods. 2 v spojení s § 393 ods. 2 CSP, lebo zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami, aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Vysporiadanie sa s uplatnenými podstatnými odvolacími námietkami, odvolacím súdom možno považovať za dostatočné aj v zmysle § 387 ods. 3 CSP.

18.3. Vecná legitímácia je stav vyplývajúci z hmotného práva. Vecne legitimovaným je ten, kto je subjektom hmotnoprávneho vzťahu, o ktorom sa v procese rozhoduje. Pasívne legitimovanou stranou v spore o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je ten, kto je zapísaný v katastri nehnuteľností ako vlastník, ak sa nepreukáže opak (§ 70 ods. 1 Katastrálneho zákona). Žalovaný nie je evidovaný v katastri nehnuteľností ako vlastník spornej nehnuteľnosti, teda nie je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti, o ktorú sa v spore jedná, čo je v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/ 214/2011, 3Cdo/192/2004, 4Cdo/134/2020).

18.4. Podľa názoru dovolacieho súdu dovolateľka nevytýka žiadne nedostatky v procesnom postupe súdov nižších inštancií, jej nesúhlas s právnym posúdením odvolacieho súdu v otázke nedostatku pasívnej vecnej legítimácie žalovaného v spore, ktoré považuje za nesprávne, nepredstavuje vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP (R 54/2012, sp. zn. 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014). Skutočnosť, že dovolateľka má odlišný právny názor než odvolací súd, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ním tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 383/06), čo sa netýka preskúmvanej veci.

19. Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci v zásade nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP (R 24/2017). Do úvahy preto neprichádza ani relevantnosť námietky, že odvolací súd nedostatočným odôvodnením rozhodnutia dovolateľke znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06). Odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizovateľné základné právo strany sporu na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

20. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania úspešný, teda, aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi. Nie je porušením práva na spravodlivý proces iné hodnotenie vykonaných dôkazov, skutkových tvrdení účastníkov, ako aj iný právny názor súdu na dôvodnosť podaného nároku, resp. uplatnených námietok. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom účastníka, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania, vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010). Je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

21. Rovnako Európsky súd pre ľudské práva stabilne judikuje, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, zároveň však nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska proti Španielsku z 29. apríla 1993; m. m. II. ÚS 410/06, I. ÚS 736/2016).

22. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dospel teda k záveru, že z procesného postupu súdov nižších inštancií nevyplýva, že by konanie bolo zaťažené vadou zmätočnosti, ktorá by mala mať za

následok porušenie procesných práv dovolateľky v takej intenzite, že by bolo možné konštatovať porušenie jej práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, preto prípustnosť a ani dôvodnosť dovolania z tohto dôvodu nie je daná.

23. Podľa § 421 ods.1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

24. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

25. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

26. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. Tento dôvod prípustnosti sa viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd v rozhodnutiach, ktoré boli zverejnené ako súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení), môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

27. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 CSP dovolateľka namietala nesprávne právne posúdenie otázky týkajúcej sa stotožnenia vecno-právnych a obligačno-právnych účinkov kúpnej zmluvy a posúdenia následkov spojených s prípadným porušením predkupného práva, a to dodatočnej nemožnosti plnenia v dôsledku vzniku predkupného práva štátu.

27.1. Dovolací súd vychádzajúc z okolností preskúmvanej veci, ako i z dôvodov uvedených súdmi nižších inštancií zistil, že dôvodom zamietnutia žaloby bol nedostatok pasívnej vecnej legitímácie žalovaného v spore. Vymedzené otázky dovolateľkou nekorešpondujú teda s právnou otázkou, od vyriešenia ktorej záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Súdmi nižších inštancií správne akcentovali skutočnosť, že existujúci vlastnícky stav nebolo možné zvrátiť predmetným návrhom na určenie vlastníctva v čase vyvlastnenia bez toho, aby nebol účastník takéhoto konania subjekt, ktorý ako vlastník nehnuteľnosti je zapísaný v katastri nehnuteľností. Nadobudnutie vlastníctva

vyvlastnením je osobitný druh nadobudnutia vlastníctva, ktoré nie je odvodené od práv právneho predchodcu. Aktuálne evidovaný vlastník nehnuteľnosti nie je a ani v čase vyvlastnenia nebol právnym nástupcom žalovaného. Žalobkyňa by teda nemohla byť zapísanou ako vlastníčkou predmetnej nehnuteľnosti, a to ani k času vyvlastnenia, lebo v dôsledku vyvlastnenia sporného pozemku v čase pred zavkladovaním vlastníckeho práva do katastra by predmetná kúpna zmluva nikdy nenadobudla svoje konštitutívne účinky, preto by ani nikdy právne konformným spôsobom nedošlo k prevodu vlastníckeho práva zo žalovaného na žalobkyňu. Nadobudnutie vlastníctva vyvlastnením je osobitný druh nadobudnutia vlastníctva, ktoré nie je odvodené od práv právneho predchodcu.

27.2. Nadväzujúc na uvedené dovolací súd konštatuje, že žalobkyňou namietané dôvody nesprávneho právneho posúdenia veci nemajú žiadnu súvislosť so zisteným nedostatkom vecnej legitímácie na žalovanej strane, čo bolo dôvodom zamietnutia žaloby. Inak povedané v dovolaní žalobkyňou namietané právne posúdenie týkajúce sa vyriešenia ňou vymedzených právnych otázok, by mohlo mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) resp. b) CSP iba vtedy, ak by výsledok riešenia týchto otázok (ich posúdenia a vyhodnotenia) predstavoval jediný a výlučný dôvod, pre ktorý bolo v spore rozhodnuté v jej neprospech. So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že v dovolaní absentuje také vymedzenie právnej otázky, od vyriešenia, ktorej reálne záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu; v dôsledku čoho prípustnosť jej dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) resp. b) CSP nevyplýva (m.m. uznesenie najvyššieho súdu z 31. januára 2023 sp. zn. 7Cdo/207/2021).

28. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej „ústavný súd“) v uznesení sp. zn. IV. ÚS 286/2023-13 z 23. mája 2023 odmietol ústavnú sťažnosť proti uzneseniu najvyššieho súdu z 31. januára 2023 sp. zn. 7Cdo/207/2021 s konštatovaním, že „nemá výhrady k záverom a argumentácii najvyššieho súdu smerujúcim k odmietnutiu dovolania podania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) resp. písm. b) CSP z dôvodu, že sťažovateľkou formulované dovolacie otázky obsahovo nekorešpondovali s podstatou a so zmyslom dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Sťažovateľka pri dovolacej argumentácii nezohľadnila tú skutočnosť, že žaloba bola zamietnutá v dôsledku nedostatku vecnej legitímácie žalovaného. Z uvedeného dôvodu by prípadne posúdenie a zodpovedanie daných právnych otázok nemalo na výsledok sporu zásadný dopad“.

29. Na záver dovolací súd poukazuje na skutkovo totožné rozhodnutia odvolacieho súdu týkajúce sa žalobkyne (napr. sp. zn. 1Cdo/105/2021, 1Cdo/172/2021, 2Cdo/61/2021, 2Cdo/91/2021, 2Cdo/113/2021, 4Cdo/24/2022, 4Cdo/134/2020, 4Cdo/143/2021, 7Cdo/63/2021, 7Cdo/164/2021 či 9Cdo/278/2021) a rozhodnutia ústavného súdu (napr. I. ÚS 544/2019, III. ÚS 117/2022, IV. ÚS 223/2020), v rámci ktorých žalobkyňa v podobných súvislostiach nebola úspešná.

30. Vzhľadom na uvedené dôvody dovolací súd odmietol dovolanie podľa § 447 písm. c) CSP vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu uplatnenému podľa § 420 písm. f) CSP; vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu uplatnenému podľa § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP dovolací súd odmietol dovolanie v súlade s § 447 písm. f) CSP.

31. O nároku na náhradu trov dovolacieho dôvodu dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalovaného v dovolacom konaní vyplývajúcou z § 255 ods. 1 CSP. Z dôvodu, že z obsahu spisu žalovanému žiadne trovy dovolacieho konania nevyplývajú, ani mu preukázateľne žiadne trovy v dovolacom konaní nevznikli, dovolací súd v súlade so zásadou hospodárnosti konania vyplývajúcou z čl. 17 v spojení s čl. 4 Základných princípov CSP, náhradu trov dovolacieho konania žalovanému nepriznal (R 72/2018).

32. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.